

Modern dans nedir?

Bugünün Modern Dans'ının kökleri Almanya ve Amerika'ya dayanmaktadır. Birinci Dünya Savaşı'ndan önceki on yıllık dönemde Amerikalı ve Alman dansçılar birbirlerinden bağımsız olarak, öykülemeci ve gösterişli bale geleneğine karşı çıkan yeni dans biçimleri geliştirdiler. Ancak Amerikan ve Alman Modern Dans gelenekleri birbirini etkilemeseydi yeni biçimlerin geliştirilmesinden büyük olasılıkla söz edilmeyecekti. Amerika'da yaşayan Kızılderili'lerin geleneksel danslarının varoluşu ve Avrupalıların Salon dansları ve balelerinin bir araya gelmesi ile Amerika'nın Modern Dans anlayışı ortaya çıkmıştır.

Almanya'da da otuzlu yıllarda birçok Alman dansçı Amerika'ya göç etmiş ve Amerikan modern dansının gelişimine katkıda bulunmuşlardır. İsadora Duncan, Ruth St Denis ,Ted Shawn, Martha Graham ,Merce Cunningham ,Paul Taylor gibi isimler de Modern Dansa yeni bir boyut getirmiştir.

Moderndans ve anlatım

Hareketler ve jestler bir vücut dili geliştirerek, sözcüklerin anlatım yükünü üstlendikleri gibi, bu anlatımı, sözcükleri aratmayacak şekilde, hatta bazı durumlarda sözcüklerden daha da kuvvetli bir şekilde gerçekleştirmektedirler. Bunun en güzel örneği, dans dünyasında görülmektedir. İlkel insandan günümüze kadar insanlar, çeşitli nedenlerle her zaman dans etmişlerdir. Özellikle, sözcüklerle anlatımın henüz oluşmadığı ilkel zamanlarda, insanlar sevinçlerini, kaygılarını, korkularını, başarılarını ve yaşadıkları çeşitli olayları dans diliyle anlatmışlardır.

Günümüz insanı, bir şeyleri belirli şekillerde görmeyi bekler durumdadır. Modern dansın amacı da bu şekillenmelerde yeni bakış açıları geliştirmektir. Bu durumda Modern dans, sadece belirli şekillerle ifade edebilme fikrinden yola çıkmayıp, özünde bale ve müzikten birçok öğeyi içermekle birlikte sadece vücutla bir ifade yaratmaktadır. Örneğin; balede kullanılan mimikler, modern dansa çok nadir olarak kullanılmaktadır.

Eski uygarlıklarda da rastlanılan bu yapı, özellikle maske takarak yapılan sahne gösterilerinde görülmesine rağmen, günümüz modern dansında yüz ifadesinin nötr konumu bu anlamda bu dans türünde bir çeşit maske olarak kabul edilebilir.

Sanatsal boyutu yoğun olarak ön planda tutulan bu dal, klasik baleden hareketle gelişen yeni pek çok açılımlarla balenin yapısına da önemli yaklaşımları katmıştır.

Dersyapıları

Modern Dans, bir şeyleri kalıplar içinde görmek yerine, bu kalıpları kırarak, yaratıcılığı ön plana çıkaran ve sanatçının kendinden bir şeyler katabileceği kompozisyonlar haline getirmeyi amaçlar. Bu durumda Modern dans, sadece kalıpların kırılması fikriyle yola çıkmayıp, özüne yoğunlukla Baleden ,müzikten,tiyatrodan , kısacası sanatın her dalından her parçayı alarak yaratıcılığın enginliği içinde birbirine harmanlamaktadır.

1900'lerde klasik baleye karşı bir tepki oluştu; bu da ABD'de ve Avrupa'da doğal dans kuramlarının ortaya çıkmasına neden oldu. Günümüzün modern ya da çağdaş dansı bu düşüncelerin gelişmesi sonucu doğdu.

Modern dansın ABD'deki öncüsü Isadora Duncan'dır. Duncan Eski Yunan'ın üstün nitelikli danslarından esinlendi. 1890'ların katı kurallı balesine baş kaldırdı. O günlerin bedeni sıkı bala giysilerini attı, hareketlerine özgürlük veren hafif ve dökümlü kumaşlardan giysilerle, yalınayak bir orman perisi gibi dans etti. Hareketleri özgür ve rahattı. Duyarlı bir müzik eşliğinde dans ederken, izleyicilere duygularını içtenlikle anlatmayı başarabiliyordu. Oysa bu dönemde balerinler gövde hareketlerini engelleyen, mekanik bacak ve kol hareketlerinden başkasına izin vermeyen sıkı korseler giyiyorlardı. Romantik öykülerden yola çıkan bale müziği de özel olarak yalnızca bale için bestelenmiş müzikle sınırlandırılmıştı. Buna karşı Isadora Duncan dansında Beethoven, Brahms ve Haydn gibi müzik ustalarının daha derin içerikli senfonik müziklerini kullandı.

Modern dansın bir başka öncüsü olan Ruth St. Denis doğunun dinsel danslarından esinlendi ve yeni dans konuları bulmak için Hindistan'a yöneldi. Merce Cunningham, Paul Belville Taylor ve Jose Arcadio Limon da modern dansın öncülerindendir.

Modern dans Avrupa'da, özellikle de Almanya'da etkili oldu. "Modern dansın babası" sayılan Macar asıllı Rudolf Laban yeni bir dans kuramı ve beden hareketlerini kâğıda geçirebilmek için özel bir işaret sistemi geliştirdi. Bu sistemle pek çok dansın gelecek kuşaklara kalması sağlanmış oldu.

Siyah dansçılar da modern dansa önemli katkılarda bulundular. 1940'tan beri Siyah dansçılar ABD'nin ünlü dansçı ve koreograftan arasında yerlerini aldılar. Alvin Ailey ve Donald McKayle çalışmalarında, kökenleri Afrika ve Batı Hint Adaları'nda bulunan dans öğelerini modern dans teknikleriyle birleştirdiler.

* Müzikal bir oyunda dansçılar incelik, dikkat ve yetenek gerektiren bir gösteri Modern dans 19. yüzyıl balesinden birçok yönden farklıdır. Modern dansta beden hareketleri akıcıdır. Yerçekimi kuralını kabul eden modern dansçı somut, yerle ilişkili hareketlerde bulunur. Buna karşın bale dansçısı yeri terk etmek, sanki havalanmak ister. Modern dansın işlediği temalar da 19. yüzyılın romantik, lirik ve peri masalı içerikli balesinden farklı; gerçekçi, ciddi, çoğu zaman da coşkulu ve duygusaldır. Modern dans balenin klasik beş pozisyonunu ve zıplama, dönüş, vuruş, kayış gibi hareketlerini daha da geliştirdi. Modern dansçılar beden hareketlerini sınırlamayan rahat giysiler kullanırlar. Klasik bale müziği yerine, senfonik yapılardan yararlanma cesaretini gösteren modern dansçı müziğe yaklaşımında gerçekten yaratıcıdır.